

استقرار بهینہ سیستم

پودبہ ریزی

عملیات

دکتر محمد تقی ضیائی بیگدلی
حسین ہاشمی سعادت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

استقرار بهینه سیستم بودجه ریزی عملیاتی

تالیف:

دکتر محمد تقی ضیائی بیگدلی

عضو هیات علمی دانشگاه خوارزمی

حسین هاشمی سعادت

کارشناسی ارشد مدیریت دولتی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات

انتشارات موجک

سرشناسه	: ضیائی بیگدلی، محمد تقی، ۱۳۲۴.
عنوان و نام پدیدآور	: استقرار بهینه سیستم بودجه‌ریزی عملیاتی / تالیف: دکتر محمد تقی ضیائی بیگدلی، حسین هاشمی سعادت.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۴ ص؛ جدول، نمودار، وزیری.
شابک	: ۸-۵۱-۸۳۰۷-۶۰۰-۹۷۸-۲۰۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۳۱] - ۱۴۱.
موضوع	: بودجه برنامه‌ای - - ایران - - نمونه پژوهی
موضوع	: Program budgeting – Iran – Case studies
موضوع	: بودجه برنامه‌ای
موضوع	: Program budgeting
شناسه افزوده	: هاشمی سعادت، حسین، ۱۳۴۸.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف ۵ / ۴ / ۲ HJ ۲۱۵۴
رده بندی دیویی	: ۳۵۱/۷۲۲۵۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۷۶۸۱۲

انتشارات موجک

مدیر مسئول: دکتر مجید رستمی بشمینی

تلفن مرکز پخش: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

Email: mojakpublication@yahoo.com

Web: www.mojak.ir

عنوان: استقرار بهینه سیستم بودجه‌ریزی عملیاتی
تالیف: دکتر محمد تقی ضیائی بیگدلی، حسین هاشمی سعادت
طراح جلد: سیده زهرا روشنایی
مشخصات ظاهری: ۱۳۴ صفحه، قطع وزیری
چاپ اول: تابستان ۱۳۹۵
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد - قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال
شابک: ۸-۵۱-۸۳۰۷-۶۰۰-۹۷۸
حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

سخن مولف ۱

بخش اول: بودجه‌ریزی، بودجه‌ریزی عملیاتی و روش‌های اجرای آن

فصل اول: بودجه‌ریزی و روش‌های آن ۵

۱-۱ تعاریف بودجه ۵

۲-۱ مقاصد بودجه‌ریزی ۶

۳-۱ وظایف بودجه‌ریزی ۶

۴-۱ روش‌های بودجه‌ریزی ۷

۵-۱ اساس بودجه‌ریزی عملیاتی ۱۱

۶-۱ تفاوت بین بودجه برنامه‌ای و عملیاتی ۱۲

۷-۱ معایب و مزایای روش‌های فوق ۱۲

۸-۱ عوامل بودجه‌ریزی ۱۳

۱-۸-۱ عوامل محیطی ۱۳

۲-۸-۱ عوامل فنی و فرآیندی ۱۷

۳-۸-۱ عوامل انسانی ۲۲

فصل دوم: بودجه‌ریزی عملیاتی ۲۷

۱-۲ مقدمه ۲۷

۲-۲ طرز تنظیم بودجه عملیاتی ۲۷

- ۳-۲ چرا بودجه‌ریزی عملیاتی ۲۹
- ۴-۲ بازدهی بودجه‌ریزی عملیاتی ۳۰
- فصل سوم: روش‌های اجرای سیستم بودجه‌ریزی عملیاتی ۳۱
- ۱-۳ اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در کانادا ۳۱
- ۲-۳ اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در انگلیس ۳۳
- ۳-۳ اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در آمریکا ۳۴
- ۴-۳ اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در ایرلند ۳۸
- ۵-۳ اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در هلند ۳۹
- ۶-۳ مزایای بودجه‌ریزی عملیاتی ۴۰
- ۷-۳ بودجه‌ریزی عملیاتی در بنگاه‌های فدرال ۴۱
- ۸-۳ تجربیات بودجه‌ریزی عملکرد در کالیفرنیا ۴۲
- ۹-۳ مدل الماس ۴۳
- ۱۰-۳ مدل شه ۴۵
- ۱۱-۳ مدل STEP ۴۹
- ۱۲-۳ جایگاه بودجه‌ریزی عملیاتی در لایحه برنامه پنجم توسعه ۵۲

بخش دوم: مطالعه موردی: مدیریت شعب بانک کشاورزی در تهران بزرگ

- فصل چهارم: کلیات ۵۷
- ۱-۴ مقدمه ۵۷
- ۲-۴ بیان مساله ۵۸
- ۳-۴ ضرورت تدوین کتاب ۵۹
- ۴-۴ اهداف ۶۰

۶۰	..... فرضیه‌ها	۵-۴
۶۱	..... تعریف واژگان تخصصی	۶-۴
۶۳	..... پیشینه	فصل پنجم:
۶۳	.....	۱-۵ سابقه تحقیقات داخلی
۷۳	.....	۲-۵ سابقه تحقیقات خارجی
۸۰	.....	۳-۵ مدل مفهومی
۸۱	.....	فصل ششم: روش
۸۱	.....	۱-۶ روش
۸۱	.....	۲-۶ متغیرها
۸۲	.....	۳-۶ نوع و سنجش هر یک از متغیرها
۸۲	.....	۴-۶ جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری
۸۲	.....	۱-۴-۶ جامعه آماری
۸۲	.....	۲-۴-۶ تعیین حجم نمونه
۸۳	.....	۳-۴-۶ روش نمونه‌گیری
۸۳	.....	۵-۶ ابزار اندازه‌گیری
۸۴	.....	۶-۶ بررسی اعتبار و روایی ابزار اندازه‌گیری
۸۵	.....	۷-۶ روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۷	.....	فصل هفتم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۷	.....	۱-۷ آمارهای توصیفی
۹۰	.....	۲-۷ آمار استنباطی
۹۰	.....	۱-۲-۷ فرضیه اول

- ۹۶ ..... فرضیه دوم ۲-۲-۷
- ۱۰۱ ..... فرضیه سوم ۳-۲-۷
- ۱۰۶ ..... فرضیه چهارم ۴-۲-۷

- ۱۱۱ ..... فصل هشتم: نتیجه گیری و پیشنهادها
- ۱۱۱ ..... ۱-۸ خلاصه کتاب
- ۱۱۳ ..... ۲-۸ بحث و نتیجه گیری
- ۱۱۹ ..... ۳-۸ جمع بندی
- ۱۲۰ ..... ۴-۸ پیشنهادها

- ۱۲۳ ..... منابع
- ۱۲۳ ..... منابع فارسی
- ۱۲۹ ..... منابع لاتین

سخن مولف

بودجه به عنوان بیان مالی عملیات اجرایی مهمترین سند مالی است که دستگاههای اجرایی را در دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز و انجام اثربخش وظایف خود یاری می‌کند. نظام بودجه‌ریزی عملیاتی با هدف نتیجه محوری سعی می‌کند تا با پیوند اعتبارات بودجه‌ای به نتایج اقدامات به اهداف صرفه‌جویی، کارآیی و اثربخشی بودجه دست یابد. در واقع تأکید بودجه عملیاتی بر صرفه‌جویی و اثربخشی است. هدف غایی بودجه‌ریزی عملیاتی کمک به اتخاذ تصمیمات عقلایی درباره تخصیص و تعهد منابع براساس پیامدهای قابل سنجش می‌باشد که نتایج قابل انتظار دستگاه را در طول زمان منعکس می‌کند.

کارآیی موثر و کارآیی در تخصیص منابع دستگاه‌ها از اهداف اصلی بودجه‌ریزی عملیاتی هستند. یک رابطه مهم نیز بین بودجه‌ریزی عملیاتی و اهداف بزرگ دستگاه‌ها وجود دارد و آن اینکه به طور آشکار به میزانی که بودجه‌ریزی عملیاتی در افزایش کارآیی موثر، موفق می‌باشد به همان میزان باید هزینه اضافی دستگاه‌های اجرای باید کمتر از میزانی باشد که وجود دارد به عبارت دیگر یک سود موثر وجود دارد که می‌تواند استفاده شود تا هم بار مالیاتی را کاهش دهد و هم اولویت‌های جدید در خدمات مالی ایجاد شود.

در این کتاب درصدد بررسی استقرار بهینه بودجه‌ریزی عملیاتی در بانک‌های دولتی ایران مورد پژوهی مدیریت شعب بانک کشاورزی در تهران بزرگ می‌باشیم. روش تحقیق کتاب حاضر، به لحاظ هدف، جز تحقیقات کاربردی که از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری کتاب حاضر، تعداد مدیران یا معاونین شعب بانک کشاورزی در سطح شهر تهران در نظر گرفته شده اند برای انتخاب عضو نمونه آماری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده می‌شود. چرا که برای نمونه‌گیری از جامعه محدود روش مناسبی می‌باشد. حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۲۵۰ نفر (مدیر یا معاون

به ازای هر شعبه) تعیین شد. در این تحقیق برای جمع آوری داده‌ها از ابزار منابع علمی کتابخانه‌ای و همچنین ابزار پرسشنامه استفاده خواهد شد.

برای آزمون فرضیات کتاب از طریق آزمون میانگین، همبستگی، انوا و فریدمن استفاده شد. در نهایت با توجه به نتایج حاصله کلیه فرضیه‌های کتاب تایید شده است و یافته حاکی از آن است که استقرار بهینه بودجه‌ریزی عملیاتی بر مبنای چهار بعد اصلی فناوری، قانونی، بازار و مالی امکانپذیر و قابل اجرا در بانک کشاورزی خواهد بود.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر بصورت زیر می‌باشد.

این کتاب به دو بخش فصول آموزشی و فصول پژوهشی تقسیم خواهد شد. بخش اول شامل مباحث آموزشی در زمینه بودجه‌ریزی، بودجه‌ریزی عملیاتی و روش‌های اجرای آن می‌باشد. فصول آموزشی شامل سه فصل: بودجه‌ریزی و روش‌های آن، بودجه‌ریزی عملیاتی و روش‌های اجرای نظام بودجه‌ریزی عملیاتی می‌باشد. در بخش دوم استقرار بهینه بودجه‌ریزی عملیاتی در مدیریت شعب بانک کشاورزی تهران بزرگ بررسی خواهد شد. فصول پژوهشی شامل پنج فصل: کلیات، پیشینه، روش، تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتیجه‌گیری و پیشنهادها می‌باشد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب مرا یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

دکتر محمد تقی ضیائی بیگدلی، حسین هاشمی سعادت،

تابستان ۱۳۹۵

Optimal Deployment of Performance Budgeting System

ISBN: 978-600-8307-51-8

انشارات موجك